

Адам Пуслојић

СВЕТИ САВА – ДУХОВНИ ОТАЦ СРБА И ПУНА МЕРА ЉУДСКОСТИ

Беседна реч о Савиндану

Драги пријатељи и свети оци, уважени гости, браћо и сестре у духу и вери, часни саплеменици нашег непоновљивог светитеља – Светог Саве и његовог дичног, сада већ деветвековног оца Стефана Немање, нареченог Мироточиви и именованог Свети Симеон, од рода српског Утемељитељ...
понајпре –

нека нам је свима Сретан Савиндан, пред којим у гордости стојимо, као пред олтаром нашег етоса и етноса, наше вере и креативног дара, свеукупне српске словесности!

Сретна нам Школска слава – Свети Сава!

У српском роду постоје два бића која су умом, даром и делом у многOME *скратила пут Србије до Бога* и зато су обојица наши светионици и светитељи. То су нама Свети Сава и Свети кнез Лазар. Ако бисмо, додатним напором мисли и бистрином погледа, даље трагали и гонетали своје духовно небо, уверен сам да бисмо овој двојци светитеља могли још придодати двојицу видовитих и надахнутих: песника Његоша и научног генија Николу Теслу. Овај **магични квадрат** врховних творитеља, даровитих до божанских граница људске моћи и дела, твори **судбински темељ српске супстанце и духа**, као усмерења нашега Бића. То је онај битни вид српскога Логоса, без којег нас нема у садашњости и будућности космоса и живота као таквога,

Сава и Лазар, Његош и Тесла – ето живе магије Српског Имена!

Библијски речено: *Ессе Ното!*

Управо **на њима у нама** самима нека је хвала Господу!

Ово је година у којој обележавамо девет векова од рођења утемељитеља нашег рода и устројства наше државности Стефана Немање, српског жупана, а именованог и Мироточиви и Свети Симеон. Његовим рођењем и историјским делом установљује се царска и краљевска **лоза Немањића**, која је Србији дала девет владара – два краља и осам царева, као и првог српског Архиепископа, Светога Саву. То јасно записује и наш Милош Црњански: “Као што се са династијом Немањића започиње државна историја средњевековне Србије, тако да је у народу постојала свест као да пре Немање државе и није било, тако и историја српске средњевековне просвећености почиње, искључиво, Светим Савом, као да је пре њега и није било”. То су, јасно, нада све – историјска факта,

али су ту много битнији они суштински садржаји и духовна дела, која су трајно обележила историју српског бића и постојања.

Али да сада усмеримо централни зрак наше пажње на сина Стефана Немање – Растка Немањића, Светога Саву. У којем цели наш род добија божански, исусни дар: *име Светога Саве поима суштинске атрибуте* самопрегора, дара, племенитости и учености, верске истрајности, мноштва људских врлина, бистрине ума и дипломатског умећа, научног знања, смисла за државност и спремности на жртву.

За све Србе Свети Сава је суштост светости, врх удивљенија и божанског Благослова, отвореност Љубави за веру и род, темељник српског Логоса и оса постојања.

Стожерни ујединитељ Српства једино је – *Светосавље*.

Пут Светог Саве, од добровољног атоског монаха до нашег Светитеља садржи у себи бројне атрибуте и истрајно прегалаштво светског путника и ходочасника, првог српског видара и песника, дипломатског ујединитеља посвађане браће и целих земаља, духовног оплеменитеља сопственог оца, строгог жупана и владара Стефана Немање, као и старијег брата Стефана Првовенчаног и брата Вукана, те коначно – иницијалног обновитеља нашег вечног Хиландара.

Речју, Сава Немањић је **свети отац свих Срба и пуна мера њихове ванвременске људскости**.

Још у његовом времену, у првој половини тринаестог века, наш учени Доментијан га види и назива “испитивач истине и самовидац дела светских”, “свесветска труба” или пак “стан самога Господа”, као и “достојни сабеседник светим апостолима и мученицима”, али и – нада све – “отац отаца отачаства свога”. Има ли светлијих, тежих и височијих епитета – за једног човека? Речено ово и записано у тринаестом веку, тако је остало и више од осам векова, до данас.

У нашем времену, Милош Црњански је (зацело, не само у своје име!) једнодушно исказао: “Савина легенда и Савино дело... остаће највеличанственије и најузвишеније што нам се рађало, кроз таму векова, на горком тлу Балкана, да нас својим зрацима из прошлости обасјава”. И још нас он упозорава: “Данас, када је слика света и кад су времена сасвим друга, Савина легенда добиће нов значај, а његова прослава нов смисао и нове црте тумачења”.

Напросто, реч је о томе да је, у примеру Светога Саве, његово дело – природно и самерљиво – без остатка ушло у легенду и остаје да траје, да живо и радосно зрачи. Тачније, да тумачи и сведочи суштински дух целог једног народа – *српског*.

У том контексту и идиому, ово Милошево **данас**, у нашем времену има још болнији звук и посве трагичан, судбински призвук!

А она Савина времена, готово библијска...када је легенда и вера у јединственог Исуса, за многе, била тако рећи “на дохват руке”, увелико жива и делатна, у овом нашем “данас” истањила су се, искривила и дала на зло, у виду мноштва личних недаћа, али и судбинског лома и неизвесности многих народа, а усуд српског рода (по ко зна који пут у веку) опет прима на себе голготски знамен и крст. Зато је и ова моја данашња беседна реч, уместо похвале и Слова љубве, напосто тек жалобитна Молитва једног песника (српског и космичког) и грешног дијака, Адама. **Оног који мора непрестано да пита.**

Ко смо ми данас, шта смо и шта бисмо могли и морали бити?

Шта сањамо, како живимо, куда путујемо?

И у којој мери смо одиста свесни да нас, у историјском и судбинском смислу, достојанствено и мирно, посматрају и оне *најсветије српске очи, очи Светосавља*.

У часу када нас, крраво и можда неповратно, део Европе изгони са Косова и Метохије, када нам затамњују и спаљују наше тамошње светиње, огњишта и кућне прагове, вековне поседе и тапије, наша историјска права и свету традицију...од нас они – истовремено – очекују и захтевају пуну сагласност и сарадњу, наш јадни и бестидни пристанак на њихов непочин, злочин и варварство. А све то...у име неке “толеранције и поштовања људских права”, као да то и српском народу не треба обезбедити и гарантовати? Свечарски нас зову данас у тај исти *део Европе*, а на делу нам се изругују до цинизма и поништавају нам духовни темељ и историјско-географску **родну основу, тле српског бића**.

Сведоци смо, авај, да нас у најновије време, посредно и непосредно, манипулативно вешто, све више отуђују и од најблиставијег, најсрпскијег песника нашега рода и језика – Петра II Петровића Његоша, таман ваљда “у почаст” велике двестогодишњице од његовог рођења, а коме су (пре више деценија) разорили и заветну гробну капелу, уврх Ловћена.

Ето, све то виде и памте очи Светога Саве, ове исте које љубопитљиво и мирно прате и свакога од нас, у овој свечаној сали, данас, у Дому српских писаца – у Француској 7, Београд.

Подигнимо само поглед и обратимо пажњу на Савин поглед: ни да трепну – те очи од нас много очекују, моле и преклињу, ишту истину и дар, посвећеност вери, части и духу Светосавља.

Истовремено, оне су и живи вид нашега Господа, данас и овде.